

Zásady výživy holubov v drobnochovoch

V dejinách ľudstva majú holuby významné postavenie. Sú symbolmi mieru a lásky, pre kresťanov predstavujú ducha svätého, romantiči v nich vidia spoľahlivých a krásnych poslov správ. Okrem toho je ich chov pre mnohých ľudí vášnou, záľubou a zmysluplným využitím voľného času.

Chov holubov je oddávna spätý s mestom a dedinou. Ich chov nevyžadoval veľa práce a pohľad na nich bol pastvou pre oči. Okrem úžitku vo forme mäsa a hnojiva si holuby cenili aj pre ich krásny let a často usporadúvali medzi chovateľmi divácky atraktívne súťaže. Niekde v tej dobe sa zrodil záujmový chov holubov všeobecných tvarov a farieb nielen za účelom získania mäsa, ale aj pre krásu a ladnosť týchto výnimočných vtákov.

Po zániku starých mestských štruktúr na konci druhej svetovej vojny sa pohľad na chov holubov zásadne zmenil. Dnes nájdete chovy holubov prevažne na vidieku, pretože v mestách sú považované za neželaných cudzopasníkov často nazývaných aj „lietajúce krysy“. Napriek všetkému sa stále nájdú nadšení chovatelia, ktorí držia a zveľaďujú chov holubov či už tradičným alebo moderným spôsobom, aby sa zachovala rozmanitosť a zameranie jednotlivých plemien pre ďalšie generácie.

Holub je najstaršie domestikované zvieracie, ktoré sa silne upína na stanovište v ktorom žije. Vzhľadom na tento fakt je možné chovať holuby voľne v otvorených holubníkoch. Holub je lietavý vták a pre spokojný život potrebuje let ako ryba vodu. Ak chovatelia držia vzácné druhy nie je problém chovať holuby aj v krytých priestraných voliérah, kde majú možnosť preletu. Spôsob chovu je dôležitým faktorom, ktorý vplýva na výživu holubov. V otvorených holubníkoch majú holuby neobmedzený pohyb a chovateľ má na ich výživu menší vplyv. Holuby sa kŕmia samy a chovateľ ich len prikrmuje pestrou zmesou zrní spolu s minerálno-vitamínovými premixami na doplnenie minerálov a vitamínov potrebných pre zdravý rast a vývoj. Pri voľnom chove holubov by mal chovateľ prihliadať na lietavosť holubov. Napríklad texany, kingy, rimany, giganti, maltézske holuby a ostatné jedince z ich skupín sú slabé letúny a potravu hľadajú v blízkom okolí holubníka. Naopak úžitkové holuby ako je moravský pštros, poľský rys, koburský škovránok, letúny a poštové holuby často zalistevajú a väčšiu časť potravy si zaobstarajú samy. Táto skutočnosť samozrejme platí len v prípade voľného pohybu v akúkolvek dobu.

Chovatelia, ktorí preferujú chov holubov vo voliérah majú výživu svojich zvierat úplne pod kontrolou. Holuby nemajú možnosť obohatenia kŕmnej dávky a sú plne odkázané na predkladané krmivo. Na prvý pohľad by sa zdalo, že holuby sú prísně zrnožravé, ale nie je to pravda. Ak majú možnosť, nepohrdnú ani zeleninou, bubenčami, humusom a malými živočíchmi. Hlavnu zložkou kŕmnej dávky sú však predsa len zrniny. Holub nemá dobre vyvinuté chufové zmysly čo znamená, že na výbere potravy sa podielajú ostatné zmysly, najviac zrak. Navyše, nedokáže potravu v zobáku nijako spracovať a preto musí sa dať ľahko prehŕňať. Holub vyberá jednotlivé zložky z krmiva vedome podľa obľúbenosti. Najradšej má konopné semeno, repku, proso, slnečnicové semienka, hrach a mak. Medzi neobľúbené patrí

ovos, pšenica a jačmeň. Aj keď sú tieto komponenty mälo obľúbené obsahujú kvalitné živiny a vitamíny. Ovos je dobrý stimulátor párenia a znášky. Jačmeň obsahuje viac vlákniny a hoci je na živiny chudobnejší, biologická hodnota živín je vysoká. Pšenica má zase vysoký obsah fosforu využiteľný až na 20 - 35 %. Repka, slnečnica, mak, ľanové a konopné semená sú olejniny, ktoré majú vysokú energetickú hodnotu, veľa nenasýtených mastných kyselín, vitamínov a minerálnych látok. Vo výžive holubov by mali mať hojné zastúpenie najmä v období párenia, pri príprave na športové výkony, v období rekovaľencie po prekonaní infekčných chorôb. Pritom je veľmi dôležitá ich kvalita, lebo olejniny, hlavne po spracovaní sa rýchlo kazia, zvyšuje sa peroxidové číslo a číslo kyslosti tukov krmiva, čo sú pre organizmus látka toxickej, ktoré nepríaznivo pôsobia na činnosť pečene.

Každá krmovina, ktorá je použitá v kŕmnej dávke obsahuje rôzne pomery základných živín potrebné pre správnu funkciu organizmu. Bielkoviny, cukry a tuky sú tri základné zložky krmiva považované za stavebnú a energetickú bázu metabolismu. Nezanedbatelnou súčasťou kŕmnych dávok sú minerálne látky, vitamíny a esenciálne aminokyseliny. Dôležitý je nielen obsah, ale aj pomer jednotlivých živín, vitamínov a minerálov. Na trhu je veľké množstvo priemyselne vyrábaných kŕmnych zmesí, ktoré presne splňajú požiadavky holubov na pomer živín, avšak pri troche snahy si vie každý chovateľ vytvoriť vlastnú kŕmnú dávku na základe dostupných informácií z literatúry, vlastných skúseností a rád dlhorčných chovateľov.

Kompletné kŕmne zmesi sú vyrábané väčšinou pre poštové holuby, ale v konečnom dôsledku sa nimi môžu kŕniť aj ostatné kategórie. Jednotlivé zrniny, olejiny a strukoviny môžeme rozdeliť do dvoch základných skupín, na energetické a bielkovinové. Komponenty musia byť nakombinované tak, aby pokrývali dennú potrebu živín a súčasne neboli prebytočne jednej kategórie krmív, čo by viedlo k metabolickým poruchám z dôsledku prekŕmenia alebo nedostatku živín. Kedysi prevládal názor, že v období rozmnovenia by mala kŕmna dávka pre chovné páry obsahovať 30 - 40 % bielkovín. Toto jednostranné prekrmovanie proteínnimi pravdepodobne viedlo len k tráviacim poruchám bez požadovaného flushingového efektu. Z toho dôvodu sa dnes odporúča podávať krmivo len s 15 % obsahom bielkovín.

Medzi energetické krmivá patrí kukurica, pšenica, ryža a jačmeň. Bielkovinové krmivá sú sója a bôby, hrach, lupina, ľan a slnečnica. Pri zostavovaní kŕmnych dávok musí chovateľ brať do úvahy skutočnú výživnú hodnotu komponentu. Od zasiatia po zber na krmovinu vplýva množstvo faktorov, ktoré pozitívne alebo negatívne ovplyvňujú množstvo živín. Tak ako musí chovateľ myslieť na kvalitu a zdravotnú nezávadnosť zrna, nesmie zabúdať na jeho veľkosť. Dlhozobé holuby si poradia s každou veľkosťou, naopak krátkozobé

holuby by mali dosťaťať len malé zrnká, ktoré sa ľahko prehŕňajú a nemôžu uviazať v malom zobáku. Takisto ak chovateľ vlastní farebné holuby mal by sa vyrábať skrmovaním kukurice, ktorá ovplyvňuje farbu obočnice. Naopak pri plemenach s veľmi prešľachtenými farbami s vysokým leskom, odporúča sa v čase pŕchnutia podporovať vývoj lesku dodatkovým krmivom. Pŕchnutie ovplyvňuje aj čerstvo zožaté obilníny (pšenica, jačmeň), ktoré je možné pridávať do kŕmnej dávky pri postupnej zmene krmiva. Práve v období preperovania je dobré klásť dôraz na vysokú kvalitu krmiva. Predovšetkým treba dbať na dostatočnosť esenciálnych aminokyselín metionínu a cysteinu, pretože obsahujú síru, ktorá priznivo ovplyvňuje vývoj nového peria v dobrej kvalite.

Dôležitým obdobím života holuba je obdobie telesného vývoja. Holuby sú kŕmivé vtáky a o svoje potomstvo sa vzorne starajú. Mláďatá sa liahnu s jemným páperím a uzavretými očami a zvukovodom. Sú plne závislé na rodičoch približne 4 týždne. V tomto období prijímajú potravu priamo z hrôvla rodičov. Práve prostredníctvom správnej výživy chovného páru vie chovateľ mláďatám podporiť rast a vývoj na požadované úrovni.

Intenzita kŕmenia mláďat od liahnutia po odstav:

Prvý týždeň: intenzívne kŕmenie holúbat „holubou kašou“ pozostávajúcou z mäkkého zrna a epidermálnych buniek z hrôvla rodičov.

Druhý a tretí týždeň: kŕmenie mláďat mäkkým zrnom. Intenzita kŕmenia postupne klesá pretože chovný pár stavia nové hniezdo. V období kŕmenia mláďat sa veľmi dobre osvedčilo podávanie probiotického prípravku PROPOUL rodičom. Laktobacily obsiahnuté v prípravku kolonizujú sliznice tráviačeho systému holúbat - vytvárajú laktobacilový film, ktorý chráni zvieria pred pôsobením podmienečne patogénnych a patogénnych mikroorganizmov. Takto odchované jedince sú celkovo zdravšie a životaschopnejšie.

Štvrtý týždeň: rodičia prestanú liahnúť kŕmiť a plne sa venujú príprave hniezda na príchod nového potomstva. Holúbatá dosiahnu jatočnú zrelosť, vylietajú z hniezda a samy si zháňajú potravu. Kŕmne zmesi pre mladé holuby sú rovnakého zloženia ako pre dospelé jedince, napokoľ telesný vývoj mláďat sa ukončuje medzi 21. a 28. dňom veku. Holúbatá po vyletení prijímajú predkladané krmivo len v obmedzenom množstve a až v neskoršom období sú schopné požiť plnú kŕmnu dávku.

V zimnom období by holuby nemali získavať tukové zásoby. Aj pri tuhých zimách by nemal chovateľ svojim holubom predkladať príliš energeticky bohaté krmivo, aby u nich nedošlo s pretučneniu. Veľmi tučné holuby majú problémy s rozmnovením, lietavosťou a v konečnom dôsledku sa u nich častejšie objavujú aj problémy s pečenou a obličkami. Na reguláciu premeny tukov a energie v pečeni sa odporúča podávanie prípravku CARNIFARM, ktorým možno predchádzať stukovateniu pečene a podporiť premenu energie v pečeni na aktuálne životné funkcie - reprodukčné vlastnosti, násadavosť, rast mláďat, športové výkony. Holuby musia byť zásobení všetkými živinami, ale len vo vymedzenom množstve. Existujú rôzne druhy zimných zmesí pre holuby, avšak vela chovateľov s úspechom

používa jednu kŕmu zmes počas celého roka. Chuťové vnímanie holubov je veľmi obmedzené, čo znamená, že kŕmenie pre ne nie je jednotvárne. Vzhľadom na nepriazeň počasia sa to nezdá, ale spotreba krmiva v zimnom období klesá. Vo všeobecnosti holuby najviac krmiva prijímajú v období hniezdenia. Niektorí chovatelia pridávajú do celoročnej kŕmej zmesi v zimnom období viac jačmeňa, čo môže byť tiež jedna z alternatív ako sa vysporiadať s otázkou zimného kŕmenia. Zimné obdobie je obdobím kludu a je len na uváženie chovateľa, akú alternatívou kŕmenia si osvojí a aké ciele si vo svojom chove vymedzi.

Ak chce chovateľ urobiť pre svoje holuby čo najviac nie je zlé, poobzerať sa po možnostiach doplnkového kŕmenia. Trh ponúka veľké množstvo prípravkov, ktorí vie chovateľ optimalizovať hladinu vitamínov, minerálov a aminokyselín, ktoré majú zásadný vplyv na imunitný systém, stavbu kostry a operenie. Veľa stopových prvkov je súčasťou enzýmov a preto sú pre funkciu organizmu vyslovene nevyhnutné. Vždy však platí pravidlo, že aj dobrého veľa škodí. Napríklad pri niektorých vitamínoch (A, D) môže dôjsť k predávkovaniu a taktiež aj niektoré stopové prvky môžu vo veľkom množstve pôsobiť toxicky. Chovateľ vie obohatiť kŕmu dávkou svojim holubom nielen priemyselne vyrábanými doplnkami. Vhodné je aj nakličené zrno, zelené krmivo alebo burské oriešky. S nakličeným zrnom by mal chovateľ narábať veľmi opatrne. Najčastejšie sa necháva klíčiť jačmeň, ktorý je sice výživný, ale v suchom stave pre holuby málo atraktívny. Nakličené zrno by mali holuby spotrebovať do 24 hodín. Nikdy by chovateľ nemal klíčiť zrno do zásoby. Vlhké zrná rýchlo potuchnú a chytajú sa ich plesne. V takom prípade si môže chovateľ spôsobiť namiesto predpokladaného úžitku nemalé straty. Holuby obľúbuju aj zelené krmivo, ak sú naň navyknuté. Bez problémov skonzumujú posekanú púpavu, žihľavu, topinam-

bur, pažítku, petržlen a šalát. Vedia si zvyknúť aj na kapustu a kel. Neodolateľnou pochúťkou sú burské oriešky (podzemnica olejná). Chovatelia ich s obľubou kŕmia, pretože pre holuby predstavujú veľké lákadlo a rýchlejšie skrotnú. Burské oriešky by však mali zostať iba zaslúženou pochúťkou. Obsahujú veľa tuku a ľahko z nich vtáky pretučenjú. Mladým holubom by sa nemali ponúkať vôbec. Za doplnkové krmivo by sa v chove holubov dali považovať aj granulované zmesi. V chove hydiny sú bežným javom, ale nepoznám holubiara, ktorý by kŕmil granulami. Granule majú oproti zmesiam zrnín tú výhodu, že v každej granuli je identické zloženie živín. Tento fakt sa dá využiť tak, že je možné podávať holubom granule ako predjedlo kŕmej dávky skôr ako dostanú zrno. Granule sa neodporúča miešať s klasickou kŕmnou zmesou, lebo si chovateľ nemôže byť istý či sa každý jedinec ku granuliam dostane. Ďalšími doplnkami kŕmej dávky sú vitamínov - minerálne premixy, grit, kŕmny vápenec a humus. Z najčastejšie používaných premixov pre holuby spomeniem Plastin, Vitaplastin alebo Kolumbin. Kolumbin navyše slúži aj ako grit a vďaka atraktívnomu vzhľadu je holubmi dobre prijímaný. Pri používaní premixov treba zohľadniť vek, fyziologickú fázu, plemeno a individuálne potreby jedinca. Vždy sa odporúča dodržiavať predpisane dávkovanie a vitamínnu a minerálne neprekrmovať. Dôležitou zložkou potravy je grit. Slúži na správnu činnosť svalnatého žalúdka a v podstate holubom nahradza zuby. Grit je z trávicinej sústavy vylučovaný spolu so stolicou, preto musí byť v holubníkoch vždy prítomný. Výborným doplnkom minerálnej výživy, pre-dovšetkým v období rozmnzožovania a rastu je kŕmny vápenec. Obohacuje výživu o kalcium čo prispieva k správnemu vývinu kostrového aparátu a v období hniezdenia zlepšuje kvalitu škrupiny vajec. Holuby majú rady aj humus, ktorý potrebujú na optimálizáciu funkcií organizmu. Humín výborne detoxikujú a pôso-

bia ako jontomeniče, čo má pozitívny vplyv na všetky životné funkcie. Podiel humusu v pôde je menej ako 3 %, preto odporúčam alternatívny prípravok HUMAC NATUR, ktorý obsahuje viac ako 60 % humínových kyselín. Holuby humín vyslovene vyhľadávajú a ak im je to umožnené konzumujú humus denne.

Neoddeliteľnou súčasťou kŕmenia všetkých druhov zvierat je voda. Životodarná tekutina bez ktorej sa nezaobídze žiadny živý organizmus. Holuby vodu sajú. Ponoria celý zobák do vody a sacími pohybmi prijímajú tekutinu. Je to zvláštnosť, ktorá ich odlišuje od ostatných druhov vtákov a hydiny. Vzhľadom na túto skutočnosť musí byť stav vody v napájačkách dostatočne vysoko. Smäd oslabí organizmus viac ako hlad a preto by mala byť voda k dispozícii nepretržite 24 hodín denne v dostatočnom množstve a kvalite. Teplota vody by nemala presiahnuť 15 °C, ale tiež by sme sa mali vyvarovať teplotám v bode mrazu. Celkovo prijímanie vody je závislé od vonkajšej teploty ovzdušia. V prie-mere holub vypije 20 - 50 ml vody denne, ale v zime prijem klesá približne na 15 ml.

Čo sa výživy týka, je holub vo všeobecnosti nenáročný vták. Ak má možnosť voľného pohybu vie si zaobstať pomerne veľké množstvo potravy sám. Úžitkové holuby sa dodnes chovajú voľne v holubníkoch najmä pre nenáročnosť chovu a estetickú hodnotu. Chov šľachtených plemien je už podstatne náročnejší. Veľká variabilita plemien odlišnej telesnej stavby aj zamerania diferencuje požiadavky na výživu a zo strany chovateľa je nutné prihliadať na individuálne potreby daného plemena. Základné parametre kŕmenia však ostávajú rovnaké.

Použitá literatúra: Bauer, W. 2010. Chováme holuby, Vydavateľstvo VÍKEND, ISBN 978-80-7433-030-8

Ing. Ľudmila Pospisilová

VETSERVIS s.r.o., Kalvária 3 , Nitra
ludmila.pospisilova@vetservis.sk

HUMAC Natur

- kŕmny doplnok, dietetický veterinárny prípravok s vysokým obsahom humínových kyselín pre všetky druhy zvierat

Použitie:

- prevencia a liečba hnačkových ochorení a dyspepsií
- prevencia a liečba rôznych intoxikácií
- stimulácia tráviacich procesov pri intenzívnej výžive na vysokú úžitkovosť
- podpora reprodukčných ukazovateľov zvierat
- pre produkciu čistých živočíšnych produktov bez rezidu cudzorodých látok (liekov, toxínov ...)

Veľkosť balení: 2,5 kg, 5 kg, 25 kg

Dávkovanie:

Prípravok sa podáva primiešaním do krmiva:

Hovädzí dobytok, kone:	100g / deň do jadrového krmiva
Ovce, kozy:	20 g / deň do jadrového krmiva
Ošípané:	0,5 kg / 100 kg krmiva
Hydina:	0,4 - 0,7 kg / 100 kg krmiva
Psy, mačky:	2,0 - 3,0 g / deň do krmiva
Malé domové zvieratá:	400 -500 mg / kg živej hmotnosti

Ochranné lehoty: nie sú

HUMAC Agro

- hnojivo - prírodný stimulátor úrodnosti pôdy - oxihumolit s vysokým obsahom humínových kyselín

Veľkosť balení:
2,5 kg, 5 kg, 25 kg

Prípravky vhodné na použitie aj v ekologickom polnohospodárstve

Výrobca:

HUMAC s.r.o., Košice, Národná trieda 59,
E-mail: humac@humacc.sk

Informácie:

VETSERVIS, s r. o, Kalvária 3, 949 01 Nitra
Tel.: +421 37/6559131, mobil: +421908 705 186,
Fax: +421 37/6510221, e-mail: pospisilova@vetservis.sk,
www.vetservis.sk